

שבריריות החיים הטובים, בעקבות מרתה נוסבאום
אוניברסיטת בן גוריון, חורף תשע"ח

המתח בין שאיפתנו לשליטה בחיינו ובין הכרתנו בחוסר יכולתנו להבטיח את מגוון התנאים הדרושים לחיים טובים, הוא מוטיב מרכזי בתרבות היוונית הקלאסית וכוח מניע מרכזי בעיצוב אידאל החיים הטובים מקדמת-דנא. מורת דרכנו לנבכי הסוגיה הזאת תהיה הפילוסופית האמריקנית-יהודיה מרתה נוסבאום. במהלך הקורס נקרא פרקים נבחרים מספרה המונומנטלי *The Fragility of Goodness* (1986), ודרכם נעיין גם במקורות הקלאסיים שאותם היא מפרשת. נכלול בדיוננו גם מבחר רעיונות וטקסטים מהפילוסופיה המודרנית והעכשווית.

The Fragility of Goodness in the wake of Martha Nussbaum

Many of the valued constituents of a well-lived life are vulnerable to factors outside a person's control. The tension between the awareness of this fact, on the one hand, and the human strive for autonomy, on the other, is a powerful theme in ancient Greek thought and a constant factor in the forming of Good Life Ideals throughout the history of ideas up to these days. We shall follow the lead of the American Jewish philosopher Martha Nussbaum into the intricacies of this subject. We shall read selected sections from her monumental masterpiece *The Fragility of Goodness* (1986), delve through them into the ancient texts, and shall also include in our discussions a gallery of ideas and texts from modern and contemporary philosophy.

מילות מפתח:

1. טרגדיה יוונית
2. פילוסופיה יוונית
3. אידאל האושר, "חיים טובים וצלחים"
4. אושר ומזל, מוסר ומזל, אוטונומיה ומזל
5. קונפליקטים מוסריים
6. תבונה ורגש
7. עקרונות לבחינת הקונקרטי ובמבחן הקונקרטי
8. רציונליות ותכנון

תכנית הקריאה והשיעורים:

ש	נושא	קריאה לקראת השיעור (אפרט בבוא העת)
1	פתיחה: האם צריך מזל בחיים?	
2	קונפליקטים ואסטרטגיות להימנע מהם	נוסבאום פרק 1; ויליאמס על עקיבות אתית ועל ערכים סותרים
3-5	אחדות הסגולה הטובה ואחדות הערכים: ישועת הנשמה או דלדולה; המתודה בדיון האתי	(נוסבאום פרקים 4, 8, 11): הטיעון הסוקרטי (בפרותאגורס) נגד המושג כניעה ליצר; ההפלה אל האחד (בהמשתה); השתעבדות לצרכים בהמדינה; אריסטו, אתיקה ספר א; שימור התופעות בספר ז
6-8	קונפליקטים, חד-צדדיות והשלמה; תבונה וראייה	נוסבאום פרק 2; סופוקלס <i>אנטיגונה</i> ; אריסטו על תבונה מעשית
9-10	סיכוני הרגשות; רגשות ורגישות; אמנות ותבונה	(נוסבאום פרק 10): אריסטו, אתיקה, ספרים ב, ו
11-13	מזל מוסרי	נוסבאום פרק 1, נייגל וויליאמס על מזל מוסרי, אוריפידס הקבה

מטלות הקורס:

נוכחות בשיעורים היא חובה. לקראת כל שיעור תתבקשו לקרוא סעיפים מספרה של נוסבאום, ומקורות נוספים לפי הענין (בהיקף של כ-20 עמודים). לקראת כל שיעור אשאל שאלה להנחיית הקריאה (דרך האתר הקורס במודל).

מטלת הסיום בקורס תהיה בחינת בית. במסגרתה תתבקשו להשיב על שאלות שנוגעות לנושאים שנידונים בספר ועלו בשיעור.

מתכונת הציון בקורס: ציון הקורס ייקבע על פי ציון הבחינה.

רשימת קריאה (הסעיפים המדויקים מתוך הספרים יוגדרו בהמשך)

Nussbaum M. A. C. (1986): **The Fragility of the Good** (updated edition 2001),
Cambridge University Press

Williams, B. (1993): **Shame and Necessity**

(1973): "Ethical Consistency", in **Problems of the Self**, Cambridge
University Press, pp. 166-186

(1976): "Moral Luck", in: **Moral Luck** (1981), Cambridge University
Press, pp. 20-39

(1979) "Conflict of Values", in: **Moral Luck**, Cambridge University
Press, pp. 71-82

אוריפידס, **הקֶפֶה**, תר' אהרון שבתאי, הוצאת שוקן תל-אביב 1992
אייסכילוס, **אגממנון**, תר' אהרון שבתאי, הוצאת שוקן תל-אביב
אפלטון, מובאות מתוך הדיאלוגים **פרותאגורס**, **המשתה**, **המדינה** ו**פיידוס**, בתוך **כתבי אפלטון**,
תרגם י' ג' ליבס, מאגנס, ירושלים, תשט"ו
אריסטו, **אתיקה מהדורת ניקומאכוס**, תרגם י' ג' ליבס, שוקן, ירושלים, תשמ"ה, ספר א
נייגל, תומס, "מזל מוסרי" בתוך: **שאלות על-מוות**, מאגנס, ירושלים תש"ע
סופוקלס, **אנטיגונה**, תר' אהרון שבתאי, הוצאת שוקן תל-אביב